

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

TEZE pro Debatní dny

Občanská neposlušnost je legitimní formou protestu

Popis:

Život ve společnosti se řídí určitými normami chování, které jsou vynucovány – ať tlakem okolí, či státním donucením. Vždy je třeba najít určitý kompromis, protože je jasné, že všechny zákony nebudou všem lidem vyhovovat. Z toho důvodu je třeba se společenským normám podřizovat. Ovšem velmi často existuje legitimní nesouhlas s platnými zákony – zvláště když se jedná o zákony porušující lidská práva, či umožňují ničení životního prostředí. Zákony jsou sice pro všechny závazné, ale je správné je dodržovat, když odporují našim morálním zásadám? Měl by člověk poslouchat zákon bez ohledu na to, co daný zákon říká, nebo je správné zákony porušovat a následně být ochotný nést trest za porušení takového zákona? Vždyť lidé schovávající uprchlé židy také prováděli občanskou neposlušnost.

Tato teze je na definování poměrně náročná – je třeba si nejprve ujasnit, co je to ta občanská neposlušnost. Z předchozího odstavce vidíme, že jde o záměrné neposlušnosti zákonů, se kterými člověk z morálních či principiálních důvodů nesouhlasí. To znamená, že se nejedná o neposlušnosti zákonů za účelem vlastního osobního prospěchu. Tato definice je dosti široká, takže afirmativní strana si ji může omezit jen na některé oblasti. Dále je dobré v debatě zmínit pár příkladů, jak si občanskou neposlušnost představujete, aby došlo k jasnému zakotvení teze. Také je možné zmínit účel této občanské neposlušnosti – obvykle snaha o změnu zákonů, se kterými daný člověk nesouhlasí.

Zdroje:

<http://beta.parlamentnilisty.cz/zpravy/Novy-odpor-Obcan-uz-neda-vlade-ani-korunu-A-pry-nebude-sam-219705>

<http://www.libinst.cz/clanky-a-komentare/2256-obcanska-neposlusnost-vuci-nespravedlivym-regulacim/>

<http://www.monumenttotransformation.org/atlas-transformace/html/n/neposlusnost/neposlusnost.html>

<http://www.outsidermedia.cz/-GEA--Obcanska-neposlusnost-jako-cesta-ke-zmene--1.aspx>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Rozbor argumentace:

Afirmativní argumentace

Morálka je důležitější, než zákony

Zákony jsou nezbytnou součástí naší společnosti, ale samy o sobě nikdy nemohou dát odpověď na všechny životní situace a jsou také dílem člověka. Individuální morálka člověka je tudíž důležitější – ta může korigovat zákony a zajistit, že se člověk bude chovat vždy správně. Pokud nastane rozpor mezi morálním cítěním a zákony, tak je potřeba, aby člověk ctil své přesvědčení, jinak se sebou nemůže být spokojený.

Občanská neposlušnost pomůže upozornit na problém

Důvodem, proč špatné zákony neustále platí je často nezájem veřejnosti o danou problematiku. Zájem je možné vzbudit právě jejich porušováním a přijetím zodpovědnosti za své činy. Média často o podobných případech informují a společnost se tedy o problému doví. Demokratický tlak pak přiměje zákonodárce problém řešit.

Občanská neposlušnost umožňuje prosazování přirozených práv.

Bez ohledu na zákony – existují jistá přirozená práva, která jsou garantována všem lidem bez ohledu na platné (pozitivní) právo. Důvod je jednoduchý – pozitivní právo vymysleli lidé, kteří samozřejmě dělají chyby či často používají zákony k prosazení vlastních sobeckých zájmů. V případě, že se zákony nařizují porušovat práva lidí, která by jim nikdo neměl upírat, není možné takovéto zákony poslechnout. Pak musí nastoupit právě občanská neposlušnost. Toto je poslední

Negativní argumentace

obrana státu proti despotii, která může vzniknout i demokratickými prostředky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Aby mohla společnost fungovat, tak je potřeba mít jasné normy chování a tyto normy chování vynucovat. A ač je morálka samozřejmě nezbytná, tak zákony jsou maximum morálky – ty nejdůležitější normy, jejichž dodržování stát vynucuje pod hrozbou sankce. Kdyby si každý mohl určovat co je správné a co ne, pak by se nám společnost rozpadla, protože by neexistovala jasná pravidla chování a vše by záleželo na posouzení jednotlivce. Navíc toto posouzení může být velmi často chybné

Demokratická společnost nabízí celou řadu prostředků, kterými lze bojovat za změnu daného zákona, aniž by bylo třeba jej porušovat – je možné podávat petice, lobbovat u zákonodárců, zakládat občanské iniciativy či pořádat demonstrace. Rozvoj techniky pak přinesl i další možnosti – například virální videa – jak ukázal případ Kony. Dokud však zákon platí, měli by ho lidé dodržovat bez ohledu na to, jaký tento zákon je.

Je jasné, že v případě flagrantního porušování lidských práv (např. při genocidě) by člověk takové zákony neměl poslouchat. To je ovšem v moderních demokraciích zcela utopická otázka. Naopak – ústava běžně stanoví garantovaná lidská práva a jejich ochrana nemůže tudíž být nikdy nezákonná. Navíc problém s přirozeným právem je ten, že není možné jasně stanovit, co do něj patří, a co už ne – na tom se neshodnou ani odborníci. A protože společnost potřebuje pevně dané normy chování, tak není možné spoléhat se na vágní přirozené právo, ale je třeba poslouchat zákony, které platí. V případě jejich nesouladu se základními lidskými právy pak existují

způsoby (například ústavní stížnost), jak tyto zákony změnit.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Občanská neposlušnost posouvá společnost kupředu

Společnost se vyvíjí a věci, které byly normálním chováním před dvaceti lety, jsou již dnes zastaralé. Bohužel, zákonodárci často nedokáží na změny ve společnosti dostatečně rychle zareagovat, či k tomu chybí společenská poptávka. Spousta lidí navíc souhlasí s děláním věcí stejně jako v minulosti jen proto, že jsou na ně zvyklí. Občanská neposlušnost je prostředkem, jak mohou průkopníci změnit společnost k lepšímu – tím že budou dávat příklad ostatním lidem.

Otázka zní, proč by mělo být porušování zákonů samo o sobě tak špatnou věcí. Vždy bychom měli hodnotit činnost lidí podle toho, jaké dopady na okolí má, a nikoliv podle toho zda ji zákon zakazuje. Často je třeba více ctít duch zákona, než jeho přesné znění – protože jinak se můžeme dostat do situace, kdy naše chování bude sice legální, ale nikoliv správné či spravedlivé.

Na tom, že člověk bere spravedlnost do vlastních rukou, není nic špatného, pokud je ochotný nést zodpovědnost za své jednání a zároveň nezpůsobí větší škody (což je většina případů občanské neposlušnosti). Naopak to ukazuje na integritu charakteru a nesobeckost, když je ochotný obětovat vlastní štěstí jen proto, aby zůstal věrný svému přesvědčení. A síla státních autorit rozhodně není hodnotou, kterou by lidé měli následovat. Je stále lepší žít v anarchii, než v despotii.

Ne každá změna je dobrá – a rozhodně ne pokud se o ní rozhodne skupina lidí, kteří k tomu nemají žádný mandát. Za posunem společnosti legislativa samozřejmě zásadně nezaostává – pokud by tomu tak bylo, tak nevznikají každým dnem nové a nové zákony a stačily by nám ty staré. Průkopníci mají spoustu legálních možností, jak dosáhnout změny zákona – včetně zapojení se do politického systému.

Účel nesvětí prostředky

Zákony je třeba dodržovat – pokud si totiž lidé zvyknou, že je běžné porušovat zákony z dobrého důvodu, pak je budou za chvíli porušovat i z důvodu špatného. Ne každá má morální sílu správně si zhodnotit, k čemu ta daná věc vede – takže pokud mu ostatní vyšlou signál, že porušování zákonů je v pořádku, tak je nebude mít problém porušovat i v nelegitimních případech. Měli bychom tedy zachovávat důvěru lidí v zákon.

Člověk by neměl brát spravedlnost do vlastních rukou

I když mají lidé často ušlechtilý cíl, chybí jim však jedna základní věc – mandát. Nedá se objektivně určit, co je správné a co ne, a tudíž by směřování společnosti mělo být určeno pomocí demokratických voleb a řádného zákonodárského procesu. Jinak bude jeden člověk moci rozhodovat za všechny ostatní a ve společnosti zavládne anarchie. Pokud stojí pravda na jeho straně, tak má vždy možnost o ní přesvědčit své spoluobčany.